

restricció i el desplaçament del sentit dels mots, i en la segona, la semblança o la contigüitat de les coses o de llurs noms. En realitat, no es tracta, potser, de punts de vista específicament lògics o psicològics, sinó, simplement, de punts de partida diferents. No cal dir, per altra banda, que ací tenen cabuda els interessants problemes que la metàfora i la metonímia plantegen. Ja cap al final del llibre hom afronta el problema de les anomenades lleis semàntiques, sia en un sentit general o pancrònic, sia dins un determinat sistema lingüístic, en aquest cas, el del francès. Cal parlar més aviat de tendències, que hom pot observar en les llengües, en els dos aspectes indicats.

El darrer capítol estudia l'estructura del vocabulari: hom hi fa referència a les modernes tendències estructuralistes i a l'obra fonamental de Wartburg *Evolution et structure de la langue française*. És ben probable que els estudis comparatius entre estructures lèxiques distintes de les llengües obrirà, o, més ben dit, ja va obrint, nous horitzons a la investigació semàntica. Ullmann posa en relleu, encara, la importància dels anomenats camps associatius, que estudien diversos aspectes del vocabulari d'una llengua: així, veiem com el canvi d'un mot arrossega també els del seu camp associatiu.

Finalment, l'autor estableix les dominants de la llengua francesa en l'aspecte semàntic, que són, sobretot: el caràcter arbitrari, abstracte i polisèmic del mot francès, la precisió i la subtilesa de les distincions sinonímiques, etc. El fet de no constituir el mot una unitat fonètica o sintàctica, a què l'autor es refereix, no ens sembla un caràcter peculiar o, si més no, tan peculiar de la llengua francesa, a causa del caràcter general d'aquest fet.

Al final de l'obra trobem un índex conceptual molt útil: certament, ens hauria agradat de trobar-n'hi un, també, de lèxic, que compregués tots els mots estudiats en el llibre. No cal dir que considerem el llibre d'Ullmann fonamental i indispensable per a tots aquells qui s'interessen pels problemes semàntics, bé en llur aspecte general, bé en l'específic de qualsevol llengua.

Josep ROCA i PONS

LOUIS-FERNAND FLUTRE: *Le parler picard de Mesnil-Martinsart (Somme). Phonétique, Morphologie, Syntaxe, Vocabulaire*. Genève-Lille 1955. 256 pàgs. (SPRF, LI.)

Un estudi més sobre l'important domini picard, un dels més característics del gallo-romànic septentrional. Una altra circumstància, ben comuna, altrament, a tots els dialectes, fa important aquest llibre: la desaparició, avui absoluta, del parlar local a Mesnil-Martinsart, localitat nadiua de l'autor de la monografia, el qual ens explica, en les primeres planes, quelcom de la història recent de la vida dialectal, acabada en realitat amb les migracions de la guerra de 1914-1918.

Cinc parts constitueixen el conjunt del llibre. La primera — fonètica — descriu minuciosament les articulacions del parlar estudiat; després de tractar de cada unitat fonètica, hom dedica, sempre que cal, un epígraf a les particularitats o excepcions que el parlar local ofereix. No ha estat oblidada la fonètica sintàctica, bé que hi és descrita molt de passada. La segona part — morfologia — exposa, seguint l'ordre d'exposició més habitual en les obres

de la natura de la que comentem, les diferents parts de l'oració. Notem que, a propòsit del nom, hom hi consigna els antroponímics més exclusius de la comarca, no sols els anomenats noms de família o cognoms, sinó també els noms de pila o prenom, àdhuc les deformacions familiars i afectives d'aquests darrers (com *Varts*, d'*Evariste*, o *Magrit*, de *Marguerite*, etc.). La tercera part és la sintaxi; com també és habitual, dissortadament, en les monografies dialectals (amb excepcions molt importants, però), no podia ésser més breu aquesta part, la qual ocupa només un parell de planes: hi són esmentades fins a deu particularitats sintàctiques dialectals, mentre que, per a la resta, hom ens diu que la construcció de frases és igual que en francès. Segueix una quarta part, que conté tres contes, transcrits fonèticament, amb la traducció francesa al costat; són d'un gran interès aquests textos dialectals, on podem trobar, exemplificats, els trets del parlar estudiat. Ben bé dos terços del llibre són ocupats pel lèxic del parlar de Mesnil-Martinsart, cosa que ens fa veure la riquesa del dialecte d'una manera gràfica; a més, el vocabulari completa les parts anteriors (així, són nombroses les notes de fonètica, a propòsit de cada tipus lexicològic adduït). Hi manquen, però, referències generals als parlars de la Picardia o als dialectes veïns. Remarquem, també, que l'única llista d'indicacions bibliogràfiques figura, no pas al començ del llibre, sinó anteposada al glossari, però que hi falten molts títols per a poder-la considerar completa. És difícil de trobar la justificació de la selecció bibliogràfica presentada per l'autor, talment ens sembla que pot contribuir a desorientar el lector.

Creiem que hauria convingut d'acabar el llibre amb una síntesi, una mena d'enquadrament, dins la dialectologia picarda, del parlar estudiat, unes conclusions que esquematitzessin, mitjançant les oportunes referències, allò que resulta més característic de la modalitat de Mesnil-Martinsart. Malgrat les petites reserves que acabem de fer, cal donar la benvinguda a aquesta monografia, remarcable contribució al dialecte picard, que, a més, ens ha fixat damunt paper imprès unes dades lingüístiques que ja pertanyen a la història dels dialectes francesos.

A. M. BADIA i MARGARIT

Historische Grammatik der italienischen Sprache und ihrer Mundarten, von GERHARD ROHLFS. Band I: *Lautlehre*. Band II: *Formenlehre und Syntax*. Band III: *Syntax und Wortbildung, mit dem Register*. Bern, A. Franke Verlag, [1949-1954]. 548 pp.; 588 pp.; 434 pp. (BR, Series prima, V.)

Les romanistes et les italianistes ont dû attendre pendant très longtemps avant d'avoir en main une grammaire historique complète des parlers de la péninsule italienne et des îles qui s'y rattachent. Les travaux d'ensemble qui nous ont été fournis jusqu'ici (ceux de Meyer-Lübke, Grandgent, Pei) ne faisaient que frayer le chemin dans cette jungle linguistique (ils ne prétendaient pas faire autre chose) et se limitaient presque entièrement à l'étude de la langue et des dialectes de la Toscane et du Centre. Mais grâce au professeur Rohlf, romaniste et italianiste des plus distingués, nous avons enfin avec son *Historische Grammatik der italienischen Sprache* un guide sûr et profond pour conduire nos pas dans l'étude du domaine linguistique italien tout entier: il a fallu le courage d'un vétéran et l'expérience d'un érudit rompu à la dure